

LlenguaLaCrònica

El català xitxarel·lo

Ignasi Aragay

Barcelona

Xitxarel·los o *gipollas*? El cas és que hi ha molts catalans que de seguida es passen al castellà. I que així es va empobrint la llengua, i de retruc la literatura, i que si no vigilem ens carregarem el país tal com l'hem conegut durant alguns segles, amb alguns alts i baixos, esclar, però vaja... Això és del que ahir van explicar davant la premsa Jordi Pujol i Quim Monzó, en un distès esmorzar al Majestic. Sí, collons, o *joder*, l'hotel aquell del pacte amb un senyor molt castellà que ens feia la gara-gara, o ens donava *coba*, dient que parlava català en la intimitat.

Bé, Pujol i Monzó parlaven d'això i més o menys coincidien. Però l'un, l'Honorable i incombustible, ho feia mirant "d'aixecar la moral de la gent" perquè al país "també hi ha moltes coses que van bé". I l'altre, el de la magna tragèdia, mirant de no enganyar la mateixa gent: "Jo dic el que veig". I si el que veu és la decadència, doncs ens la serveix amb unes bones dosis d'humor. Com quan explica, enmig de referències a la "pedagogia de plastilina de Rosa Sensat", que fa uns anys li va arribar una carta de l'escola del seu fill en què els mestres li demanaven la firma per no haver de treballar tantes hores, i ell va agafar el retolador vermell, hi va anar corregint una a una totes les faltes i els la va tornar amb un cridaner, també en vermell, "necessita millorar". I sense la firma. I au, a treballar.

Esmorzar al Majestic. Barcelona, 22 de gener del 2009

CRISTINA CALDERER

Del 'collons' al 'joder': Pujol i Monzó denuncien que el català s'està empobrint al carrer i als mitjans

Monzó i Pujol s'entenen a l'hora de fer diagnòstic -ep, que no anem bé!- però no a en la manera de posar-hi remei. I no sabem quin camí és el millor, si el monzonià de cantar-les ben clares o el pujolià de sermonejar amb aquella gràcia. Doncs quedem-nos amb el diagnòstic: "El català s'està convertint en un dialecte del castellà", alerta l'escriptor. "Sí, existeix el perill de convertir-nos en una llengua calc", remata el polític. "La immersió lingüística és una mentida, conec molts professors de català que a classe parlen en castellà perquè si no els parteixen les cames", deixa anar Monzó. "Sí, la immersió en part està en

perill per la immigració i pel cansament de la gent a causa del sobreesforç que han fet i fan", matisa Pujol. "La literatura catalana està molt bé, però el país no. I si l'escriptor es queda sense el seu grup lingüístic de referència passa a ser una peculiaritat ètnica", diu l'un. "El nostre món intel·lectual i mediàtic ha fallat molt, els mitjans no han ajudat gaire al desenvolupament de la cultura catalana", respon l'altre... I així fins que es van esgotar els arguments i els croissants, i el *presi* va fer la jugada final: "Però ara, tu, Monzó, tens molta més responsabilitat que jo". I Monzó, ai, es va mossegar la llengua. Sí, la pobra llengua. ■

Esteve Polls farà l'última gira 'Jugant amb Molière'

Teresa Bruna
BARCELONA

Els personatges més emblemàtics de l'obra de Molière es troben una nit per intentar refer les seves escenes i capgirar-les. Això és *Jugant a Molière*, de Juan Antonio Castro, en versió catalana i adaptació en vers blanc de Josep M. Vidal, que dirigeix Esteve Polls. S'estrena demà a Canovelles, el primer punt d'una gira per Catalunya que acabarà a Breda, "on va néixer el meu pare i on em fa il·lusió acabar. Sí, sí. Ja existia abans de *Vendelplà!*", diu Polls. Diumenge serà a Sant Cugat.

Amb la saviesa d'uns 86 anys saludables, més de 60 dedicats al teatre, Polls ens va delectar amb un discurs lúcid i ple de sentit de l'humor a la presentació de l'espectacle amb què es pensa retirar. Ell ho diu així: "A la meua edat no se sap mai què pot passar. Jo no puc mirar al futur, sinó disfrutar del present. Ara bé, si no em passa res, hauré de treballar per viure!". Ja està mirant la possibilitat d'un *Cyrano de Bergerac* a la plaça del Rei per al proper Grec. "Però s'han de visitar tants despatxos... i esperar que es posin d'acord".

Jugant a Molière l'interpreten Xavier Capdet, Carla Mercader, Didac Castignani, Jaume Pla, Víctor Àlvaro, Xavier Tor, Ramon Canals i Mercè Montalà, que apunta: "És un gust treballar amb l'Esteve i espero que continuï, té molt a dir, molt a fer i molt a ensenyar". A veure si el convenç! ■

Una troballa 'canvia' la guerra de 1714

'Sàpiens' presenta una tria de 6.000 documents inèdits de Carles d'Àustria

Ignasi Aragay
BARCELONA

La revista *Sàpiens* dona a conèixer en el seu número de febrer, que avui arriba als quioscos, un fons pràcticament inèdit localitzat a l'Arxiu d'Estat de Nàpols i que consta d'uns 6.000 documents del govern de Carles d'Àustria durant la Guerra de Successió, una descoberta que canviarà més d'un aspecte de l'enfrontament que va acabar amb la caiguda de Barcelona el 1714.

Historiadors com Neus Ballbé i Pep Balsalobre ja havien consultat aquest fons, però la seva sistematització i posada en valor l'ha fet, per encàrrec de *Sàpiens*, el també historiador Àngel Casals, de la Universitat de Barcelona. El màxim especialista en la Guerra de Successió, Joaquin Albareda, ja està estudiant el fons, que considera "molt interessant" i "fonamental per esclarir la política de govern de Carles III durant el conflicte".

Es tracta d'un conjunt documental que inclou molts textos dictats pel mateix Carles d'Àustria, amb nombroses cartes dels seus interlocutors cata-

lans, especialment el seu secretari, Ramon de Vilana Perlas, que cada cop més s'erigeix com una mena de superministre. Molts documents es refereixen a les implicacions internacionals de la guerra, per exemple les relacions amb els aliats anglesos i holandesos. A través de la seva lectura, alguns episodis de la contesa podran explicar-se millor i fins i tot pot donar-se algun gir interpretatiu.

Per exemple, surt a la llum de forma clara com la relació entre els aliats va ser molt més problemàtica del que es creia. En concret, els recels entre els anglesos i la resta resulten molt més crispats.

L'arxiduc Carles d'Àustria a la localitat de Dénia l'agost del 1705 ■ AVUI

En aquest sentit, hi ha un document de 1705 en què Carles d'Àustria emplaça un grup de catalans a investigar el mateix cap dels seus exèrcits, el militar anglès Charles Peterborough.

Un altre episodi que queda més clar amb la documentació és la tria de Barcelona en lloc de Cadis per al desembarcament de Carles d'Àustria el mateix 1705: l'arxiduc ho justifica per la millor recepció que creu que té la seva causa a Catalunya que a Andalusia.

La revista *Sàpiens*, a més d'explicar el fons, inclou un suplement de 16 pàgines amb alguns documents reproduïts. ■